

Kaupunginjohtajan muutosesitykset talousarvioon 2023 ja taloussuunnitelmaan 2023–2025

(Lahden kaupunki 8.11.2022)

Tekstilisäys

Lisätään sivulle 16 kohtaan Talouden kehitysnäkymät, oikeanpuoleinen palsta, ensimmäisen kappaleen loppuun teksti: "Energiakriisin ja korkean inflaation vaikutuksia ei ole täysimääräisesti arvioitu talousarvioon. Näistä toteutuvat vaikutukset tarkastellaan alkuvuodesta 2023 ja tehdään tarvittaessa lisätalousarvioesitys."

Tekstilisäys

Lisätään sivun 18 kohtaan Johtaminen ja esihenkilötyö -tekstin jälkeen lause "Lahden kaupunki pyrkii toimimaan kilpailukykyisenä työnantajana kaikilla palvelualueilla. Hallintorajoja ylittäviä palveluprosesseja kehitetään."

Tekstilisäys

Lisätään sivun 33 kohtaan Sitovat erillisohjeet, maksut ja taksat -tekstin jälkeen lause "Maksujen ja taksojen tason korottaminen arvioidaan lautakunnissa vastaamaan kunkin toiminta-alueen indeksien korotuksia."

Tekstilisäys

Lisätään sivun 43 loppuun: "Koulutuskeskus Salpaus, Koulutuskeskus Salpaus työskentelee monialaisen ammatillisen koulutuksen järjestäjänä tarjoten vuoden aikana opiskelumahdollisuuksia 13 000 nuorelle ja aikuiselle. Salpauksen työelämälähtöiset koulutuspalvelut tukevat yritysten liiketoiminnan ja henkilöstön osaamisen kehittämistä. Vuonna 2023 Koulutuskeskus Salpauksen kanssa vahvistetaan yhteistyötä erityisesti kaupungin työllisyyspalvelujen työttömien työnhakijoiden osaamisen kehittämiseksi. Lisäksi yhteistyössä alueen muiden koulutustoimijoiden kanssa edistetään valmiuksia vastata alueen lähivuosina kasvaviin osaajatarpeisiin elintarviketeollisuudessa sekä muilla eri aloilla."

Tekstilisäys

Lisätään sivun 44 loppuun: "Työllisyyden kuntakokeilu kehittää yhteistyössä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen, kansaneläkelaitoksen ja Hämeen TE-toimiston kanssa toimintamallin työttömien aktiivointiasteen nostamiseksi vuoden 2023 aikana. Aktiivointiasteen keskiarvon tulisi nousta uudesta toimintamallista johtuen koko maan aktiivointiasteen tasolle (01–09/2022 keskiarvo 30,31 %, vastaavana ajankohtana Lahden keskiarvo 25,67 %).

Määrärahamuutos

Lisätään sivun 46 Määrärahavaraus, käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot tulomäärärahaa 12,0 milj. euroa vuodelle 2023.

Tekstilisäys

Lisätään sivun 46 loppuun: "Käyttöomaisuuden myyntivoitot käytetään elinvoimaa vahvistavien investointien ja vastaavien kertaluonteisten menojen kattamiseen. Myyntivoittoja ei tule käyttää käyttötalouden pysyväisluonteisten kustannusten kattamiseen."

Määrärahamuutos

Vähennetään sivun 47 Lahden Tilakeskus poistojen määrärahaa 0,15 milj. euroa vuodelta 2025.

Tekstilisäys

Lisätään sivun 49 loppuun: "Talousarvion ennakoitavuutta taloussuunnitelmavuosille parannetaan määrittelemällä vuoden 2024 talousarvion laadinnan yhteydessä palvelujen tavoitetaso. Opetuksen ja kasvatuksen osalta tarkastelujakso tehdään lukuvoitasolla alkaen lukuvuodesta 2023–2024. Kulttuurilaitoksilta edellytetään aktiivista tulonhankintaa sekä myynnin ja asiakaskokemuksen kehittämistä."

Määrärahamuutos

Lisätään sivun 52 Lasten ja nuorten kasvun vastuualue menomäärärahaa 1,471 milj. euroa, josta perusopetukselle 1,15 milj. euroa, varhaiskasvatuspalveluille 0,3 milj. euroa ja nuorisopalveluille 0,021 milj. euroa.

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 53 lause: "Lumo-ohjelman edellyttämät toiminnan tehostamisen tarpeet ovat varhaiskasvatuksen osalta 0,8 milj. euroa." lauseeksi "Lumo-ohjelman edellyttämät toiminnan tehostamisen tarpeet ovat varhaiskasvatuksen osalta 0,5 milj. euroa."

Muutetaan sivun 53 lause: "Lumo-ohjelma edellyttää perusopetukselta toiminnan tehostamista noin 2,15 milj. euroa verrattuna vuoteen 2022." lauseiksi "Lumo-ohjelma edellyttää perusopetukselta toiminnan tehostamista noin 1,0 milj. euroa verrattuna vuoteen 2022. Tehostamistoimet kohdistetaan mahdollisuuksien mukaan muuhun kuin oppimisen tukeen."

Muutetaan sivun 53 lause: "Vuoden 2023 talousarvioraamissa on otettu huomioon uusien toimitilojen vaatimat henkilöstö- ja vuokratkustannusten kasvu, mutta nuorisopalveluille kohdistuu 0,021 milj. euron tehostamistavoite." lauseeksi "Vuoden 2023 talousarvioraamissa on otettu huomioon uusien toimitilojen vaatimat henkilöstö- ja vuokratkustannusten kasvu."

Määrärahamuutos

Lisätään sivun 55 Osallisuuden ja tiedon vastuualue, osaaminen menomäärärahaa 0,1 milj. euroa.

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 55 lause: "LUMO-ohjelma edellyttää lukiokoulutukselta toiminnan tehostamista 0,2 milj. euroa verrattuna vuoteen 2022. lauseeksi "LUMO-ohjelma edellyttää lukiokoulutukselta toiminnan tehostamista 0,1 milj. euroa verrattuna vuoteen 2022."

Määrärahamuutos

Lisätään sivun 59 Liikunnan ja kulttuurin vastuualue, liikunta ja kulttuuri menomäärärahaa 0,116 milj. euroa.

Tekstimuutos

Poistetaan sivun 59 lauseet: "LUMO-ohjelma edellyttää kulttuuripalveluilta toiminnan tehostamista noin 0,031 milj. euroa verrattuna vuoteen 2022. Tehostamisen kohteet määritellään käyttösuunnitelman yhteydessä."

Määrärahamuutos

Lisätään sivun 60 Liikunnan ja kulttuurin vastuualue, kaupunginmuseo menomäärärahaa 0,075 milj. euroa.

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 60 lause: "Museolle on kohdistettu noin 0,15 milj. euron tehostamistavoite vuodelle 2023." lauseeksi "Museolle on kohdistettu noin 0,075 milj. euron tehostamistavoite vuodelle 2023."

Määrärahamuutos

Lisätään sivun 62 Lahden kaupunginorkesteri menomäärärahaa 0,035 milj. euroa ja lisätään tulomäärärahaa 0,035 milj. euroa.

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 63 lause: "Kaupunginorkesterille on kohdistettu noin 0,07 milj. euron tehostamistavoite." lauseeksi "Kaupunginorkesterille on kohdistettu noin 0,035 milj. euron tehostamistavoite."

Määrärahamuutos

Poistetaan sivun 64 Lahden kaupunginteatteri tulomäärärahasta LUMO-toimenpide 0,05 milj. euroa ja lisätään tulomäärärahaan kaupungin avustus 0,05 milj. euroa, nettovaikutus on 0,0 milj. euroa.

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 65 lause: "Kaupunginteatterin talousarviossa on huomioitu 0,1 milj. euron LUMO-tehostamistavoite ensi vuodelle." lauseeksi " Kaupunginteatterin talousarviossa on huomioitu 0,05 milj. euron LUMO-tehostamistavoite ensi vuodelle."

Määrärahamuutos

Lisätään sivun 68 Kaupunkisuunnittelun, kaupunkitekniikan ja rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualueet yhteensä tulomäärärahaa 0,106 milj. euroa ja vähennetään menomäärärahaa 0,106 milj. euroa.

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 68 lause: "Tulokertymän varmistamiseksi kaavoituksen ja kiinteistönmuodostuksen taksoja sekä tonttien luovutushintoja tarkistetaan määrävälein vähintään inflaation edellyttämällä tavalla." lauseeksi "Palvelualueen maksuihin ja taksoihin tehdään indeksikorotukset."

Määrärahamuutos

Lisätään sivun 70 Joukkoliikenne tulomäärärahaa 0,2 milj. euroa ja vähennetään menomäärärahaa 0,1 milj. euroa, toimintakate -0,3 milj. euroa.

Määrärahamuutos

Vähennetään sivun 79 Talonrakennusinvestoinnit menomäärärahaa 6,264 milj. euroa vuodelta 2024 sekä lisätään menomäärärahaa 4,098 milj. euroa vuodelle 2025 ja 2,167 milj. euroa vuodelle 2026. Myllypohjan monitoimitalon ja Launeen/Hennalan päiväkodin rakennushankkeiden aloitus on viivästynyt, jonka vuoksi hankkeiden valmistuminen siirtyy.

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 80 lauseet: "Myllypohjan monitoimitaloon kuuluvan vanhan koulurakennuksen perusparannus toteutetaan samanaikaisesti uudisrakennusosan kanssa. Tilat ovat valmiit keväällä 2026." lauseiksi "Myllypohjan monitoimitaloon kuuluvan vanhan koulurakennuksen perusparannus toteutetaan samanaikaisesti uudisrakennusosan kanssa. Tilat ovat valmiit syksyllä 2026."

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 81 lauseet: "Myllypohjan monitoimitalon uudisrakennusosan rakentaminen aloitetaan samanaikaisesti vanhan koulurakennuksen perusrakennuksen kanssa alkukesästä 2024. Tilat ovat valmiina keväällä 2026." lauseiksi "Myllypohjan monitoimitalon uudisrakennusosan rakentaminen aloitetaan samanaikaisesti vanhan koulurakennuksen perusrakennuksen kanssa syksyllä 2024. Tilat ovat valmiina syksyllä 2026."

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 82 lauseet: "Kisapuiston pääkatsomorakennus valmistuu vuodenvaihteessa 2024/2025. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 13,7 milj. euroa ja valtionavustusta odotetaan saatavan 750 000 euroa" lauseiksi "Kisapuiston pääkatsomorakennuksen investointi aloitetaan, kun keskeisten toimijoiden sitoutuminen hankkeeseen on varmistettu. Tavoitteena on, että Kisapuiston pääkatsomorakennus valmistuu vuodenvaihteessa 2024/2025. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 13,7 milj. euroa ja valtionavustusta odotetaan saatavan 750 000 euroa."

Määrärahamuutos

Vähennetään sivun 86 Lainanotto, pitkäaikaiset lainat lisäystä 9,1 milj. euroa.

Tekstimuutos

Muutetaan sivun 86 lauseet: "Vuoden 2023 rahoitustarvetta katetaan ottamalla pitkäaikaista lainaa 81,0 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ovat talousarviovuonna 71,9 milj. euroa, jolloin pitkäaikaisten lainojen nettolainanotoksi jää 9,1 milj. euroa. Suunnitelmakauden 2023–2025 aikana pitkäaikaisia lainoja otetaan 268,0 milj. euroa ja lyhennetään 165,9 milj. euroa. Nettolainanotoksi jää tällöin 102,1 milj. euroa." lauseiksi "Vuoden 2023 rahoitustarvetta katetaan ottamalla pitkäaikaista lainaa 71,9 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ovat talousarviovuonna 71,9 milj. euroa, jolloin pitkäaikaisten lainojen nettolainanotoksi jää 0,0 milj. euroa. Suunnitelmakauden 2023–2025 aikana pitkäaikaisia lainoja otetaan 258,9 milj. euroa ja lyhennetään 165,9 milj. euroa. Nettolainanotoksi jää tällöin 102,1 milj. euroa."

Tekstilisäys

Lisätään sivulle 87 uusi kohta numero 7: "käynnistää parlamentaarisen valmistelun talouden tasapaino-ohjelman laatimiseksi vuosille 2024–2026. Ohjelmassa huomioidaan valtuuston vuonna 2021 asettaman parlamentaarisen ryhmän periaatelinjaukset ja määritellään kaupungin keskeisten palvelujen laajuus ja laatutaso talouden tunnuslukujen perusteella. Talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteet sisällytetään vuoden 2024 talousarvion kehykseen ja taloussuunnitelmaan kaudelle 2024–2026." ja siirretään nykyinen kohta 7 kohdaksi 8.

Muutosten vaikutukset

Sivu 17:

Tuloslaskelma, 1 000 €	KS+LTA:t 2022	TA 2023	Muutos-%	TS 2024	Muutos-%	TS 2025	Muutos-%
Toimintatuotot	166 801	175 532	5,2 %	166 441	-5,2 %	171 118	2,8 %
Valmistus omaan käyttöön	1 114	1 114	0,0 %	1 114	0,0 %	1 114	0,0 %
Toimintakulut	-909 279	-493 879	-45,7 %	-497 345	0,7 %	-508 989	2,3 %
Toimintakate	-741 364	-317 233	-57,2 %	-329 790	4,0 %	-336 757	2,1 %
Verotulot	531 760	279 316	-47,5 %	267 238	-4,3 %	271 305	1,5 %
Valtionosuudet	245 770	87 372	-64,4 %	78 363	-10,3 %	77 318	-1,3 %
Rahoitustuotot- ja kulut	2 718	-5 455	-300,7 %	-8 419	54,3 %	-10 248	21,7 %
Vuosikate	38 884	44 000	13,2 %	7 393	-83,2 %	1 618	-78,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-51 808	-53 331	2,9 %	-55 700	4,4 %	-57 837	3,8 %
Tilikauden tulos	-12 924	-9 331	-27,8 %	-48 308	417,7 %	-56 219	16,4 %
Poistoeron lisäys tai vähennys	75	75	0,0 %	75	0,0 %	75	0,0 %
Tilikauden yll-/alljäämä	-12 849	-9 256	-28 %	-48 233	421,1 %	-56 144	16,4 %

Rahoituslaskelma, 1 000 €	KS+LTA:t 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta	28 364	27 880	4 273	-1 502
Vuosikate	38 884	44 000	7 393	1 618
Tulorahoituksen korjaukset	-10 520	-16 120	-3 120	-3 120
Investointien rahavirta	-74 396	-53 042	-70 965	-83 680
Investointimenot	-87 986	-78 136	-79 204	-91 415
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 570	1 474	619	115
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	12 020	23 620	7 620	7 620
Toiminnan ja investointien rahavirta	-46 032	-25 162	-66 692	-85 182
Antolainauksen muutokset	23 641	20 236	37 098	22 299
Antolainasaamisten lisäykset	-15 000	-15 000	-10 000	-10 000
Antolainasaamisten vähennykset	38 641	35 236	47 098	32 299
Lainakannan muutokset	-37 200	0	35 000	57 980
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		71 900	99 000	88 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-37 200	-71 900	-64 000	-30 020
Lyhytaikaisten lainojen muutos				
Muut maksuvalmiuden muutokset	4 725	3 125	350	350
Rahoituksen rahavirta	-8 834	23 361	72 448	80 629
Rahavarojen muutos	-54 866	-1 801	5 756	-4 553

Sivu 78:

Yhteenveto investoinnit 2021–2027

1 000 euroa		TP 2021	KS+LTA:t 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Kiinteä omaisuus	Tulot	13 786	10 520	20 120	6 120	6 120	6 120	6 120
	Menot	-6 266	-2 500	-2 500	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Talonrakennusinvestoinnit	Tulot	43 767	1 870	1 774	2 119	1 615	1 540	1 540
	Menot	-32 208	-45 052	-27 672	-33 646	-48 694	-59 806	-60 649
Julkinen käyttöomaisuus	Tulot	2 661	1 200	1 200	0	0	0	0
	Menot	-24 643	-28 967	-36 014	-32 258	-33 321	-33 283	-33 456
Irtain omaisuus	Tulot	0	0	0	0	0	0	0
	Menot	-5 991	-10 460	-7 450	-7 800	-3 900	-3 900	-3 900
Arvopaperit ja osuudet	Tulot	53	0	2 000	0	0	0	0
	Menot	-81	-1 007	-4 500	-500	-500	-500	-500
Investoinnit yhteensä								
Bruttotulot (sis. myyntivoitot ja rah.osuudet)		60 267	13 590	25 094	8 239	7 735	7 660	7 660
Bruttomenot		-69 189	-87 986	-78 136	-79 204	-91 415	-102 489	-103 505
Netto		-8 922	-74 396	-53 042	-70 965	-83 680	-94 829	-95 845